

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО ОРІЄНТОВАНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТИ У ШВЕЦІЇ

У статті розглянуто особливості соціально орієнтованої моделі освіти в Швеції на початку XXI століття. Визначено, що сучасна шведська система освіти складається з чотирьох рівнів: дошкільні установи, в яких ведеться підготовка дітей до школи; школа, особливість якої полягає в наявності значної кількості варіантів вибору програми за трьома основними напрямками (однорічні професійно орієнтовані програми, дворічні технічні програми і трирічні академічні програми); гімназія, в якій навчання здійснюється на основі індивідуального плану, а обов'язковим є вивчення математики, шведської та англійської мови; заклади вищої освіти, для яких характерними є універсальність освітніх послуг, індивідуалізація навчальних програм кожного студента у рамках загальних навчальних планів ЗВО. Обґрунтовано, що особливостями шведської системи освіти є спрямування освітньої політики на формування автономності і самостійності діяльності закладів освіти; забезпечення потреб особистості при виборі освітніх програм і формування індивідуальної траєкторії здобуття освіти на різних рівнях. Виявлено, що становлення шведської освіти відбувалося послідовно на основі принципів системності, гнучкості, соціальної відповідальності, демократизму, культуровідповідності, людиноцентризму тощо.

Ключові слова: освітня модель, Швеція, рівні освіти.

Постановка проблеми. Розвиток людини та суспільства – єдиний процес. Інтенсивне вдосконалення виробництва, розвиток науки, техніки та культури суспільства створюють більш сприятливі умови для її життя, добробуту та духовного комфорту. Але відчуття цього духовного комфорту багато в чому залежить від освіченості самої людини, розвитку її багатосторонніх здібностей. Тому суспільство прагне наблизити до нього освіту і культуру, щоб вона могла користуватися їх надбанням і цінностями. Під впливом цього у більшості країн світу декларовано загальнодоступність навчання у всіх освітньо-виховних закладах.

Оскільки система освіти є одним із соціальних інститутів, її розвиток повністю визначається зміною потреб суспільства, обумовлених характером і досягненнями науково-технічного та соціального прогресу. Динаміку сучасного суспільного розвитку характеризують швидкі та глибокі зміни у всіх сферах життя та діяльності людини – у науці та техніці, в економіці та політиці, в освіті та культурі, в організації виробництва та в управлінні ним. Освіта як

один з найважливіших соціальних інститутів постійно розвивається відповідно до зміни цілей та потреб суспільства, розробки та впровадження високих технологій. Водночас реагування освітніх систем на суспільні виклики часу відбувається не автоматично, а опосередковано, у процесі розвитку громадської думки та активності педагогів, громадських та державних діячів, вирізняючись певною інерційністю (Бех, 2019).

Ці обставини зумовлюють необхідність постійного пошуку, досліджень та моніторингу як загальноцивілізаційних процесів, так і процесів функціонування освітніх систем з метою узгодження їх основних параметрів із суспільними змінами, з провідними напрямками та тенденціями науково-технічного та соціального прогресу.

В умовах інтеграційних процесів, модернізації освіти України відповідно до положень Болонської декларації постали нові завдання, шляхи вирішення певних проблем у вітчизняній освіті. Вивчення досвіду зарубіжних країн щодо особливостей становлення і розвитку освітніх систем має теоретичне і практичне значення для української освіти.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема розвитку освіти зарубіжних країн була і залишається об'єктом уваги багатьох вітчизняних дослідників (Н. Абашкіна, Н. Авшенюк, І. Бех, І. Зязюн, Т. Кошманова, М. Лещенко, Л. Мовчан, Н. Ничкало, О. Пехота, Л. Пуховська, Л. Рибалко, А. Сбруєва, С. Сисоєва, І. Тараненко, Г. Товканець, Л. Хомич та інші). Значну увагу науковці приділяли вивченню освітніх процесів скандинавських країн, зокрема Швеції. Особливості навчання у шведських школах досліджувала Ю. Руднік, професійну підготовку вчителів до роботи в системі інклюзивної освіти вивчали Т. Кристопчук, Н. Кошарна, зміст шведської шкільної освіти частково був предметом наукових пошуків Л. Мовчан, О. Огієнко, К. Котуна, культуру іншомовного спілкування в освіті дорослих розглядала І. Фельцан та інші.

Мета статті – обґрунтувати особливості розвитку соціально орієнтованої моделі освіти в Швеції на початку XXI століття.

Методи дослідження. Для досягнення мети і виконання визначених завдань нами використовувався комплекс таких методів: аналіз і синтез – для з'ясування змісту нормативно-правових засад розвитку шведської освіти, систематизація і узагальнення – для характеристики рівнів освіти та формулювання висновків, порівняння – для виявлення особливостей розвитку шведської освіти,

прогностичний – для виявлення можливостей упровадження прогресивних ідей шведського досвіду в практику української освіти.

Виклад основного матеріалу. Звернення до шведського досвіду розвитку соціально орієнтованої моделі зумовлено тим, що освіта у Швеції є однією з високорозвинутих галузей (Scott, 2006). Про це свідчить, наприклад, рейтинг ЗВО. У світовому рейтингу серед найкращих 200 ЗВО вісім є шведськими. Серед шведських університетів найкращими є найстаріший Уппсальський університет та Лундський університет (University Rankings QS World University Rankings 2021).

Ретроспективне вивчення визначеної нами проблеми засвідчує, що витоки шведської системи спостерігаються з XIII століття, коли в Швеції існували церковні, монастирські та міські школи. У 1477 р. був заснований найстаріший у Скандинавії Упсальський університет, у якому вже на початку XVII ст. (1630 р.) навчалося понад 1000 студентів. У 1623 р. утворено першу в Швеції гімназію. У 1842 р. на основі рішення Риксдагу були відкриті чотирирічні так звані «народні школи», навчання в яких було обов'язковим, а фінансування здійснювалося державою. Понад сто років у Швеції не існує неграмотності як соціального явища. З 1882 р. народні школи стали 6-річними, у 1936 р. – 7-річними, у 50-х рр. XX століття – 8-річними. З 1972 р. в Швеції є обов'язковою 9-річна шкільна освіта (Кошарна, 2013; Шмотіна, 2011).

Аналіз нормативних документів (The Swedish Higher Education) та результатів наукових досліджень (Кошарна, 2013; Фельцан, 2020, Шмотіна, 2011) дає підстави визначити, що сучасна шведська система освіти складається з чотирьох рівнів, кожен з яких має певні особливості.

Перший рівень – це *förskola*, що буквально можна перекласти як «попередня школа». Як правило, це розуміють як освітню установу, в якій ведеться підготовка дітей до школи. Цікавою є організація освітньої роботи в таких закладах, оскільки всі заняття здійснюються за чітко визначеними навчальними планами. Діти, як правило, починають відвідувати дитячі садки з двох років, а закінчують у шість. У дитячому садку починають навчати буквам і цифрам, водночас формування математичних компетентностей здійснюється на рівні елементарних математичних уявлень.

Переважає більшість дитячих садків – державні, хоча відвідування дитсадка – справа добровільна. У дошкільних закладах дітей поділяють на групи за віком кількістю від 15 до 20 вихованців.

Другий рівень освіти – це школа. Вона складається з дев'яти класів, але є і так званий нульовий (підготовчий) клас, в якому навчаються діти з шести років. Основні шкільні предмети: математика, шведська та англійська мови. Особливим є оцінювання: оцінки починають виставлятися тільки з восьмого класу за критерієм «задовільно» (G), «добре» (VG) і «відмінно» (MVG). Поділ на молодші (1-3-й), середні(4-6-й) і старші класи (7-9-й) офіційно скасовано в 1995 р. До шостого класу всі предмети, крім фізкультури, музики, малювання і домоводства (праці) веде один вчитель. З сьомого класу викладають вчителі-предметники.

Всі школи своїми повинні відповідати вимогам загальнодержавного закону «Про освіту». Інтегрована середня школа вищого ступеня передбачає близько 26 варіантів вибору програми за трьома основними напрямками: однорічні професійно орієнтовані програми, дворічні технічні програми і трирічні академічні програми.

Усі типи програм взаємопов'язані, й учні мають практично необмежені можливості переходу на навчання за різними програмами. Після закінчення школи учень отримує атестат із оцінками з трьох обов'язкових предметів та 12–14 предметів за вибором. Сукупність предметів, запропонованих для вибору, зовсім невеликий, зазвичай, 16–18, із яких треба вибрати 12–14 предметів. Випускні іспити є, але у підсумковій оцінці враховуються оцінювання предметів протягом усього шкільного навчання (Цюк, 2016). Сьогодні в шведському суспільстві йде дискусія про назрілу необхідність збільшити кількість обов'язкових предметів і здійснювати оцінювання за бальною системою раніше, ніж у восьмому класі.

Третій рівень – гімназія. Всі гімназії – спеціалізовані. Прийом до гімназії здійснюється за оцінками у шкільному атестаті. У деяких гімназіях – великий конкурс. Оцінці задовільно в шкільному атестаті відповідає 10 балів, добре – 15 балів, відмінно – 20 балів. У вступника повинно бути не менше, ніж 16 предметів з оцінкою «задовільно», всі бали за 16 предметів сумуються, тобто мінімум балів, який повинен бути – 160, максимум – 320.

Кожна гімназія визначає прохідний бал для вступу на навчання, який оголошується заздалегідь до вступної кампанії. Учень може

подавати документи відразу в кілька гімназій, остаточний прохідний бал оголошується після конкурсу. Навчання в гімназії не є обов'язковим. Водночас більшість випускників шкіл продовжують здобувати освіту у гімназії. Існують різні типи гімназій, частина з них – профільні і тому за предметами, що вивчаються, не зорієнтовані на вступ їх випускників у подальшому до закладів вищої освіти.

У гімназії кожен учень навчається за індивідуальним планом. Перелік дисциплін за вибором для гімназистів значно більший, ніж обов'язкових. Обов'язковим для всіх закладів освіти Швеції є вивчення в гімназії математики, шведської та англійської мови. Якщо учень орієнтований на вступ до ЗВО, то він заздалегідь знає набір предметів і рівень їх вивчення, необхідних для вступу на ту чи іншу програму.

Після закінчення гімназії випускник отримує атестат з оцінками. Якщо кількість вивчених ним предметів більше необхідного їх набору на ту чи іншу програму ЗВО, то він може вибирати між освітніми програмами та ЗВО, але в досить обмеженому обсязі. Наприклад, якщо випускник навчався в гімназії технічного профілю, але має намір вивчати історію, то у нього просто не буде необхідної оцінки з історії В, якщо він не обрав для навчання даний предмет. У гімназіях, як і у ЗВО, існує система тимчасових одиниць (кредит) для оцінки тривалості курсу. Один гімназійний кредит – це одна година навчання. Зазвичай бувають п'ятдесяти- та сто-кредитні курси. Для вступу до ЗВО гімназист повинен представити курси на 2500 кредитів. Середній бал розраховується не тільки з оцінок, а й з тривалості курсу.

Середній бал, який потрібен для вступу до ЗВО, залежить від престижності спеціальності в шведському соціумі. Наприклад, на медичні спеціальності це може бути і найвищий – 20 балів. Крім вступу до ЗВО за гімназичним атестатом існує й альтернативний шлях: так званий «іспит вищої школи». Цей іспит проводиться два рази на рік, і на нього допускаються гімназисти будь-якого року навчання і навіть учні дев'ятого класу школи. Іспит триває 8 годин і складається із завдань з математики, шведської та англійської мов. За нього теж можна отримати максимум 20 балів. На кожен курс ЗВО заздалегідь оголошується, який відсоток абітурієнтів буде прийнятий за конкурсом «іспиту вищої школи», а який – за конкурсом гімназійних оцінок. Обидва відсотки не повинні бути менше тридцяти. Якщо учень дев'ятого класу школи здав «іспит вищої школи» на 19–20 балів, що гарантує йому вступ на програму будь-якого університету, то це не

означає, що йому не потрібно вчитися в гімназії. І потрібно буде надати оцінки на увесь визначений набір предметів, але достатньо, щоб ці оцінки були «задовільно» (Шмотіна, 2011).

До четвертого рівня належать заклади вищої освіти – це університети та вищі школи, де навчання є безкоштовним. В останні роки в Швеції кількість студентів у системі вищої освіти значно зросла. З 1991 року кількість місць в університетах і університетських коледжах збільшилося приблизно на 30%. Прийом нових студентів становить щорічно близько 50 тис. осіб. З 50-х ХХ століття шведська система вищої освіти змінювалася кілька разів. Остання масштабна реформа була проведена у 1991 р. з метою надати системі в цілому й окремим навчальним закладам більшої самостійності й автономності (The Swedish Higher Education Ordinance).

У цілому, заклади вищої освіти Швеції прагнуть до нівелювання та універсальності освітніх послуг. Це, в свою чергу, не тільки спрощує систему управління та акредитації, але й спонукає до встановлення зв'язків між навчальними закладами і їх освітніми програмами, створює можливості переходу студентів та викладачів з одних ЗВО до інших. У країні нараховується близько 55 закладів вищої освіти, з них – 11 університетів.

До десятки кращих університетів Швеції належать: університет у Стокгольмі; університет ВУпсалі; Гетеборгський університет; університету Лунді; університет в Умео; університет у Лейпцінгу; університет в Еребро; Голандський університет-коледж; університет у Карлстаді; університет-коледж в Даларна. Поділу на факультети, в тому сенсі, як це склалося, наприклад, в українській системі освіти, не існує. Студенти приймаються на певну програму, яка включає в себе список обов'язкових курсів. Крім обов'язкових курсів студент повинен прослухати і здати певну кількість курсів за вибором. Кожному курсу відповідає певна кількість кредитів. Один кредит за шведськими критеріями відповідає 1 тижню занять. Після закінчення одного семестру, за умови успішної здачі іспитів, студенти можуть отримати 20 кредитів, що еквівалентно 30 кредитам Європейської системи оцінювання.

Універсалізація навчальних планів і програм дозволяє одночасно індивідуалізувати навчальні програми кожного студента у рамках загальних навчальних планів ЗВО (Кошарна, 2019). Вимоги до вступників стосуються наявності шведського чи аналогічного диплому про середню освіту (особи, які старші за 25 років можуть замінити його на

підтвердження стажу роботи в обраній сфері). Вступити до будь-якого закладу вищої освіти можна після навчання на академічному або технічному напрямку інтегрованої школи вищого ступеня.

Такий самий сертифікат можна отримати, закінчивши курси відкритого університету. Студент за кілька місяців до початку семестру повинен записатися на обрані ним курси. Заняття на курсах проходять у формі лекцій і семінарів, зазвичай, не частіше двох разів на тиждень. Весь інший час – самостійна робота. План курсу відомий заздалегідь, і до кожного семінару кожен студент повинен виконати певну роботу, як правило, у письмовій формі.

Для гуманітарних курсів студент зобов'язаний до кожного семінару прочитати рекомендовані тексти (причому не з підручника, а в оригіналі, статті та монографії сучасних авторів) та написати есе. По завершенню курсу передбачається комплексна письмова робота, презентація чи доповідь перед аудиторією. Остаточна оцінка за курс виставляється за сукупністю вивчених предметів. Шкала оцінювання тривалий час була та ж, що і в гімназії (G, VG, MVG), але з 2007 року Швеція перейшла на загальноєвропейську шкалу – A (вища оцінка), B, C, D, E, F, G.

Студент може записуватися на курси і набирати кредити не тільки у своєму ЗВО, а й у будь-якому іншому ЗВО Швеції. Для зручності студентів у мережі існує єдиний освітній портал studera.nu, де зібрана інформація про всі курси у всіх ЗВО Швеції. Прослуховування курсів в іноземних університетах також зараховується студенту, а на деяких програмах стажування за кордоном є обов'язковими.

Після того, як студент набирає 120 кредитів, що відповідає двом повним рокам навчання, він може претендувати на отримання свідоцтва про вищу освіту найнижчого рівня – *Högskoleexamen*. До загальних учених ступенів відносяться: ступінь бакалавра, *Kandidatexamen*, що присвоюється після навчання за 180 кредитами або 3-х років навчання. Три роки навчання – це так званий основний рівень, *grundnive*. Далі слідує просунутий рівень, *avanceradnive*. Ступінь магістра, *Magisterexamen*, присуджується після одного року навчання на просунутому рівні. Два роки навчання на просунутому рівні дає можливість студенту здобути ступінь, диплом магістра – *Masterexamen*. Після просунутого рівня слідує третій, дослідницький рівень – *forskarnive*. Два роки навчання на дослідницькому рівні

дозволяють претенденту отримати ступінь ліценціата – Licenciatexamen, а чотири роки – ступінь доктора, Doktoorexamen. Після чотирьох років навчання та захисту докторської дисертації, якщо вчений, дослідник успішно працює і має наукові публікації, йому може бути присуджено звання доцента (Шмотіна, 2011).

Таким чином, шведська освіта як європейська освіта – це ступенева підготовка фахівців за інтегрованими напрямками (Андрущенко, 2013, с. 20), це відповідність законодавства про освіту гуманістичним тенденціям розвитку людства, це потужна університетська наука, мобільність педагогів і вчених і надзвичайно висока, контрольована громадськістю та власним авторитетом відповідальність перед суспільством.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Вивчення шведської системи освіти дозволяє визначити її особливості, які, на нашу думку, полягають у спрямуванні освітньої політики на формування автономності і самостійності діяльності закладів освіти; забезпеченні потреб особистості при виборі освітніх програм і формуванні індивідуальної траєкторії здобуття освіти на різних рівнях. Виявлено, що становлення шведської освіти відбувалося послідовно на основі принципів системності, гнучкості, соціальної відповідальності, демократизму, гуманізму, культуровідповідності, людиноцентризму, що забезпечило побудову одну з найбільш благополучних і сприятливих для життя людини країну.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні особливостей педагогічної освіти та її впливу на розвиток духовності і культури шведського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

- Андрущенко, В. П. (2013). *Цивілізаційна місія освіти. Управління освітою*. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова (Andrushchenko, V. P. (2013). *Civilization mission of education. Management of education*. K.: Publishing house of M. P. Drahomanov NPU).
- Бех, В. П. (2019). *Особистість у вирі планетарного світу*. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова (Beh, V. P. (2019). *Personality in the whirlpool of the planetary world*. K.: Publishing house of M. P. Drahomanov NPU).
- Кошарна, Н. В. (2013). Вища педагогічна освіта Швеції у контексті національної розбудови освіти (кінець ХХ–початок ХХІ століття). *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 31, Том VII (49): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»* (Kosharna, N. V. (2013). Higher pedagogical education in Sweden in the context of the national development of education (end of the 20th - beginning of the 21st century). *Humanitarian Bulletin of the Pereyaslav-*

Khmelnyskyi State Pedagogical University named after Hryhoriy Skovoroda, 31, Volume VII (49): Thematic issue «Higher education of Ukraine in the context of integration into the European educational space»).

- Кошарна, Н. В. (2019). Тенденції реформування системи педагогічної освіти Швеції на рубежі ХХ – ХХІ століть. *Освітнологічний дискурс, 1–2 (24–25)*, 215–228. (Kosharna, N. V. (2019). Trends in reforming the system of pedagogical education in Sweden at the turn of the 20th - 21st centuries. *Educational discourse, 1–2 (24-25)*, 215–228).
- Фельцан, І. М. (2020). *Розвиток культури іншомовного спілкування в освіті дорослих Швеції* (дис. ... д-ра філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки). Київ. (Feltsan, I. M. (2020). *Development of aculture of foreign language communication in Swedish adult education* (Diss. ... Doctor of Philosophy in specialty 011 – Educational, pedagogical sciences). Kyiv).
- Шмотіна, О. (2011). Шведська модель освіти. *Науковий вісник МДУ ім. В. О. Сухомлинського, 1.33*, 124-127. (Shmotina, O. (2011). The Swedish model of education. *Scientific Bulletin of Moscow State University named after V. O. Sukhomlinskyi, 1.33*, 124-127).
- Цюк, О. (2016). Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти Швеції. *Педагогіка і психологія професійної освіти, 2*, 169–178. (Tsyuk, O. (2016). Development of the quality assurance system of higher education in Sweden. *Pedagogy and psychology of professional education, 2*, 169–178).
- Scott, J. C. (2006). The Mission of the University: Medieval to Postmodern Transformations. *The Journal of Higher Education, 77 (1). Special Issue: Moving into the Next 75 Years*, 1–39.
- The Swedish Higher Education Act. URL: <http://english.hsv.se/lawsandregulations/theswedishhighereducationact.4.5161b99123700c42b07ffe3956.html>
- The Swedish Higher Education Ordinance. URL: <http://english.hsv.se/lawsandregulations/thehighereducationordinance4.5161b99123700c42b07ffe3981.html>
- University Rankings. URL: <http://www.topuniversities.com/>
- QS World University Rankings 2021. URL: <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2021>

SUMMARY

Martyn Oksana. Features of the socially oriented model of education in Sweden.

The article examines the peculiarities of the development of a socially oriented model of education in Sweden at the beginning of the 21st century. The methods of scientific research were used: analysis and synthesis – to clarify the content of the normative and legal foundations of the development of Swedish education, systematization and generalization – to characterize the levels of education and formulate conclusions, comparison – to identify the features of the development of Swedish education, prognostic – to clarify the possibilities of introduction of progressive ideas of the Swedish experience into the practice of Ukrainian education. It was determined that the modern Swedish education system consists of four levels. The first level is preschool institutions, where children are prepared for school. The second level of education is a nine-year school. The specialty of an integrated high school is the presence of a significant number of program selection options in three main directions: one-year professionally oriented programs, two-year technical programs and three-

year academic programs. The third level is a gymnasium, in which training is carried out on the basis of an individual plan. The study of the following subjects in gymnasium is mandatory for all of Sweden: Mathematics, Swedish and English. The fourth level includes institutions of higher education – these are universities and higher schools, where education is free. The universality of educational services, the individualization of study programs for each student within the framework of general educational plans of higher education institutions are characteristic of Swedish higher education institutions. It is substantiated that the features of the Swedish education system are the direction of educational policy towards the formation of autonomy and independence of the activities of educational institutions; ensuring the needs of the individual when choosing educational programs and forming an individual trajectory of obtaining education at different levels. It was found that the formation of Swedish education took place consistently on the basis of the principles of systematicity, flexibility, social responsibility, democracy, cultural relevance, people-centeredness, etc.

Key words: *educational model, Sweden, education levels.*

УДК 796.03

Володимир Нечипоренко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-8815-6581

Анна Бойченко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0003-0935-2945

DOI 10.24139/2312-5993/2022.02/276-284

ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ «СПОРТ ДЛЯ ВСІХ»: ЗМІСТОВО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСАДИ

У статті розкрито змістово-процесуальні засади діяльності Європейської федерації «Спорт для всіх». Окреслено бачення, місію, цілі й завдання досліджуваної організації. Схарактеризовано напрями діяльності Європейської федерації «Спорт для всіх», а саме: проведення симпозіумів, конференцій, регіональних і міжнародних семінарів і конгресів, інформаційних тижнів, тижнів пригод і спортивних досліджень, навчальних турів тощо; сприяння розвитку концепцій «Спорт для всіх» і «Культура через спорт»; організація заходів, спортивних фестивалів, ігор, міжнародних подорожей «Спорт для всіх» і «Культура через спорт», а також сприяння розвитку спортивного туризму та культури в цілому; продовження наукових досліджень, адаптованих до практики «Спорт для всіх» і «Культура через спорт» тощо. З'ясовано, що Європейська федерація «Спорт для всіх» є впливовим суб'єктом провадження фізкультурно-оздоровчої, спортивної, виховної та просвітницької діяльності для всіх груп населення на засадах демократії, свободи, толерантності, рівного та справедливого доступу до фізичної активності, неупередженості й незаангажованості, поваги до культурної самобутності кожного учасника, а також активним партнером низки міжнародних та наднаціональних організацій, які спільно реалізують програму «Спорт для всіх».

Ключові слова: *Європейська федерація «Спорт для всіх», спортивні організації, міжнародні спортивні організації, молодіжні спортивні організації.*